

NÁZEV ŠKOLY	GYMNÁZIUM JOSEFA JUNGMANNA, LITOMĚŘICE, Svojsíkova 1, příspěvková organizace
ČÍSLO PROJEKTU	CZ.1.07/1.5.00/34.1082
NÁZEV MATERIÁLU	VY_32_INOVACE_6A_01_Pendrekový zákon a občanské protesty v roce 1989
TÉMA SADY	Dokumenty k českým dějinám po roce 1989
ROČNÍK	4. ročník, oktáva
DATUM VZNIKU	červenec 2013
AUTOR	Petr Bašus

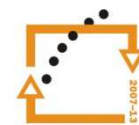
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pendrekový zákon a občanské protesty v roce 1989

Anotace:

Výukový materiál je určený pro výuku nejnovějších českých (československých) dějin v hodinách dějepisu 4. ročníku (resp. semináře z dějepisu).

Skládá se z textu historického dokumentu (pokud je tento příliš dlouhý, jsou modrou barvou označeny klíčové pasáže pro stručnější seznámení se s pramenem), námětů k domácí přípravě (vyučující může zadat tyto úkoly již v předešlé hodině, a vytvořit si tak podmínky pro snazší práci s dokumentem i zadanými otázkami) a námětů k rozboru dokumentu i historických souvislostí. Pro hlubší pochopení souvislostí je výukový materiál obohacen o konfrontaci s jinými písemnými a audiovizuálními dokumenty. Srovnání pak umožňuje plastičtější pochopení doby.

Texty mohou mít žáci vytištěné, nebo s nimi mohou pracovat ve vlastních elektronických médiích (PC, notebooky, tablety...). Učitel je také může promítnout.

Časová náročnost – 1 vyučovací hodina.

Pro maximální využití tohoto výukového materiálu je nutný přístup k internetu.

Tzv. Pendrekovův zákon a občanské protesty v roce 1989

ZÁKONNÉ OPATŘENÍ (č. 99/1969)
předsednictva Federálního shromáždění
ze dne 22. srpna 1969

o některých přechodných opatřeních nutných k upevnění a k ochraně veřejného pořádku

V zájmu upevnění a ochrany veřejného pořádku, který je v současné době hrubě narušován, zejména ze strany protisocialistických a protispolečenských živlů, usneslo se předsednictvo Federálního shromáždění podle čl. 58 odst. 3 ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci na tomto zákonném opatření:

§ 1

Kdo se po nabytí účinností tohoto zákonného opatření

- účastní akce narušující veřejný pořádek, kdo k takové akci vyzývá nebo ji podporuje, kdo neuposlechne výzvy veřejného činitele k zachování veřejného pořádku nebo kdo k takovému neuposlechnutí jiného vybízí,
- kdo odpírá plnit povinnosti vyplývající z jeho služebního postavení nebo pracovního zařazení a ztěžuje tak úsilí o udržení veřejného pořádku či nerušeného chodu pracoviště nebo kdo jiného k takovému neplnění povinností vybízí, bude potrestán, pokud nejde o trestní čin, pro přestupek odnětím svobody až do tří měsíců nebo peněžitým trestem až do 5000,- Kčs nebo oběma těmito tresty.

§ 2

O přestupku podle § 1 tohoto zákonného opatření, jakož i u trestních činů pobuřování podle § 100, hanobení republiky a jejího představitele podle § 102 a 103, hanobení státu světové socialistické soustavy a jeho představitele podle § 104, poškozování zájmů republiky v cizině podle § 112, útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle § 153 a 154, útoku na veřejného činitele podle § 155 a 156, ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele podle § 156a, podněcování podle § 164, schvalování trestného činu podle § 165, obecného ohrožení podle § 179 a výtržnictví podle § 202 trestního zákona, pokud byly spáchány po nabytí účinnosti tohoto zákonného opatření osobou vyhýbající se poctivé práci, a dále pro trestný čin příživnictví podle § 203 trestního zákona spáchaný po nabytí účinnosti tohoto zákonného opatření, zvyšují se horní hranice trestu odnětí svobody stanovené v zákoně o polovinu. Mimo to lze v těchto případech uložit též trest zákazu pobytu na dobu jednoho roku až pěti let.

§ 3

Rozhodovat o přestupku podle § 1 tohoto zákonného opatření, jakož i o trestných činech pobuřování podle § 100, hanobení republiky a jejího představitele podle § 102 a 103, hanobení státu světové socialistické soustavy a jejího představitele podle § 104, poškozování zájmů republiky v cizině podle § 112, ztěžování pravomoci veřejného činitele podle § 156a, podněcování podle § 164 a schvalování trestného činu podle § 165, dále o trestném činu výtržnictví podle § 202 a příživnictví podle § 203 trestního zákona přísluší u okresního soudu samosoudci.

Pro řízení se užije přiměřeně předpisů trestního řádu s těmito odchylkami:

- a) přípravné řízení podle trestního řádu se nekoná; řízení před soudem se zahajuje na podkladě trestního oznámení orgánů SNB;
- b) samosoudce věc předběžně neprojednává a může ji vrátit k došetření toliko v případě, zjistí-li, že nepatří do jeho pravomoci;
- c) účast obhájce se připouští teprve v řízení před soudem;

d) zadržení orgány SNB může trvat až tři týdny, je-li takové doby třeba k náležitému objasnění věci, zejména ke zjištění organizátorů akcí narušujících veřejný pořádek.

§ 4

Toho, kdo svou činností narušuje socialistický společenský řád a ztrácí tím důvěru potřebnou k zastávání dosavadní své funkce nebo svého dosavadního pracovního místa, lze z funkce odvolat, popřípadě s ním i okamžitě rozvázat pracovní poměr; jde-li o pracovníka, na něhož se nevztahují ustanovení zákoníku práce o rozvázání pracovního poměru, lze s ním pracovní, služební, popř. i jiný obdobný poměr propuštěním okamžitě skončit. Studenta lze za uvedených okolností vyloučit z dalšího studia.

U učitelů vysokých a jiných škol může příslušný ministr z funkce odvolat, popřípadě i pracovní poměr okamžitě zrušit též proto, jestliže v rozporu se svými povinnostmi vychovávají svěřenou mládež proti zásadám socialistické společnosti a její výstavby.

Případný nesouhlas odborového orgánu nemá odkladný účinek.

K opatřením, která podle zákonů, statutů vysokých škol nebo fakult, vzorového řádu, pracovních řádů nebo zákoníku práce přísluší činit k okamžitému zrušení pracovního poměru nebo vyloučení ze studia orgánům škol nebo orgánům akademií věd, popřípadě jejím pracovištím, je oprávněný ministr školství nebo příslušný předseda akademie věd nebo místopředseda akademie věd pověřený k tomu vládou.

§ 5

Příslušný orgán státní správy zastaví činnost dobrovolné nebo jiné organizace nebo jejího orgánu nejvýše na dobu 3 měsíců, popřípadě organizaci nebo její orgán rozpustí také tehdy, jestliže jejich činnost napomáhá narušování veřejného pořádku, šíření neklidu nebo neplnění úkolů pracoviště.

§ 6

Ustanovení § 2 odst. 3 zákona č. 126/1968 Sb. a § 8 odst. 3 zák. č. 81/1966 Sb., ve znění zákona č. 127/1968 Sb., se zrušují.

§ 7

Toto zákonné opatření nabývá účinnosti dnem vyhlášení a platí do 31. prosince 1969.

Svoboda v. r.

Dr. Dubček v. r.

Ing. Černík v. r.

Náměty k domácí přípravě:

1. Zopakujte si stručně průběh událostí let 1968 – 1969. Zaměřte se přitom především na události 21.8.1968, 21.8.1969 a na osobnosti J. Palacha, L. Svobody, A. Dubčeka a O. Černíka.
2. Zopakujte si, čím jsou v dějinách Československa důležitá data – 28.10.1918, 21.8.1968 a 16.1.1969.
3. Připomeňte si v přehledu události roku 1989 (do 17. listopadu 1989).

Náměty k rozboru:

1. Co je obsahem tzv. Pendrekového zákona?
2. Povšimněte si, kdy byl přijat? Se kterými událostmi roku 1968 – 1968 přímo souvisí? O čem jeho přijetí svědčí?

3. *Které osoby jsou pod ním podepsány? Můžeme v tomto případě hovořit o jejich morálním selhání? Proč?*
4. *Čím Pendrekovův zákon napomáhá nastupující normalizaci? Jak se s jeho pomocí režim vypořádával s oponenty?*
5. *Zajímavá je skutečnost, jak zákon přistupuje k profesi učitelů. Proč asi? Vyhledejte příslušné pasáže.*
6. *V roce 1989 se konala řada demonstrací, vyjadřujících nespokojenost občanů s komunistickým režimem. Pro vypořádání se s nimi přijalo komunistické ministerstvo vnitřní mimořádná opatření. Prostudujte si dokument (odkaz – viz níže) a stručně zformulujte jeho obsah*

<http://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/rmv1989/rmv02-1989.pdf> (Rozkaz MV ČSSR Miroslava Kincla „Vyhlášení mimořádných bezpečnostních opatření“ z 13.1.1989)

7. *Vyberte si jeden z filmových dokumentů (viz odkazy níže) a hledejte konkrétní důkazy realizace mimořádných opatření ve filmových záběrech. Jak hodnotíte předlistopadový režim na základě těchto dokumentů předlistopadový režim?*

<http://www.youtube.com/watch?v=WHCsGRgyoV4> (Palachův týden; 15.-20.1.1989)

<http://www.youtube.com/watch?v=HPNIXaVG63Y> (Demonstrace 21.8.1989)

http://www.youtube.com/watch?v=cE9l_elvkjo (Shromáždění občanů 28.10.1989)

8. *Přečtěte si článek z Rudého práva a zhodnoťte jeho slovník, jeho hodnocení historických událostí (upálení J. Palacha), pražských demonstrací v lednu 1989? Koho se článek snaží očernit? Co článek vypovídá o své době, o komunistickém režimu? Kým se snaží režim zaštitovat?*

Nová provokace ve středu Prahy

PRAHA (ČTK, zr) - Na Václavském náměstí v Praze se v neděli několik skupin protistátních živel pokusilo o provokaci dlouhodobě připravovanou západními diverzními centry a některými západními rozhlasovými stanicemi - zejména Svobodnou Evropou a Hlasem Ameriky - ve spolupráci především s představiteli tzv. Charty 77. Snažily se zneužít výročí nesmyslné sebevraždy studenta J. Palacha k vyvolání protisocialistických emocí a narušení pořádku v hlavním městě, přestože státní orgány takovou akci zakázaly.

Příslušníci pořádkových jednotek Veřejné bezpečnosti rázně zakročili proti provokatérům a jimi plánovaným akcím, které znemožnili. Jedenadevadesát nejaktivnějších narušitelů předvedli.

Na žádost pracovních kolektivů se na udržování pořádku a klidu ve středu města podíleli příslušníci Lidových milic z pražských závodů.

Jak uvedla Čs. televize, po 17. hodině byl v ulicích města klid.

(Rudé právo, 16.1.1989)

Zdroje:

AUTOR NEUVEDEN. *Totalita.cz* - ZÁKONNÉ OPATŘENÍ (č.99/1969) předsednictva Federálního shromáždění ze dne 22. srpna 1969 [online]. [cit. 27.8.2013]. Dostupný na WWW: http://www.totalita.cz/txt/txt_zakon_1969-099.pdf

AUTOR NEUVEDEN. *Rudé právo* - *Nová provokace ve středu Prahy* [online]. [cit. 27.8.2013]. Dostupný na WWW: <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1989/1/16/1.png>